Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 15. julija 2021*

„Predhodno odločanje – Socialna politika – Enako obravnavanje pri zaposlovanju in delu – Direktiva 2000/78/ES – Prepoved diskriminacije na podlagi invalidnosti – Člen 2(2)(a) – Člen 4(1) – Člen 5 – Nacionalna ureditev, ki določa zahteve glede ostrine sluha paznikov v zaporu – Nedoseganje zahtevanih minimalnih pragov zvočnega zaznavanja – Absolutna nemožnost ohranitve na delovnem mestu“

V zadevi C-795/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Riigikohus (vrhovno sodišče, Estonija) z odločbo z dne 24. oktobra 2019, ki je na Sodišče prispela 29. oktobra 2019, v postopku

XX

proti

Tartu Vangla,

ob udeležbi

Justiitsminister,

Tervise- ja tööminister,

Õiguskantsler,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi A. Arabadjiev, predsednik senata, A. Kumin, T. von Danwitz (poročevalec), P. G. Xuereb, sodniki, in I. Ziemele, sodnica,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

* Jezik postopka: estonščina.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za XX K. Hanni, vandeadvokaat,

– za Õiguskantsler O. Koppel,

– za grško vlado E.-M. Mamouna, A. Magrippi in A. Dimitrakopoulou, agentke,

– za Evropsko komisijo D. Martin in E. Randvere, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 25. novembra 2020

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2(2) in člena 4(1) Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med osebo XX in Tartu Vangla (zapor v Tartuju, Estonija) po sprejeti odločbi direktorja tega zapora o odpovedi pogodbe o zaposlitvi XX zaradi neizpolnjevanja zahtev glede ostrine sluha paznikov v zaporu.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah 16, 18, 20, 21 in 23 Direktive 2000/78 je navedeno:

„(16) Zagotovitev ukrepov, namenjenih upoštevanju potreb hendikepiranih [invalidnih] oseb na delovnih mestih, ima pomembno vlogo v boju proti diskriminaciji zaradi hendikepiranosti [invalidnosti].

[…]

(18) Ta direktiva še zlasti ne zahteva, da bi vojska in policija, kaznilnice ali intervencijske službe zaposlile ali obdržale v službi osebe, ki nimajo ustreznih zmožnosti, da bi izvajale vse raznovrstne funkcije, ki bi jih morebiti morale glede na legitimni cilj ohranjati operativno usposobljenost teh služb.

[…]

(20) Poskrbeti bi bilo treba za ustrezne – tj. učinkovite in praktične – ukrepe za prilagoditev delovnih mest hendikepiranim [invalidom], denimo s prilagoditvijo delovnih prostorov in opreme, ritma delovnega časa, razdelitve delovnih nalog ali z zagotovitvijo sredstev za usposabljanje ali uvajanje v delo.

(21) Pri ugotavljanju, ali ukrepi, za katere gre, povzročajo nesorazmerno breme, se morajo upoštevati zlasti z njimi povezani finančni in drugi stroški, velikost in finančni viri organizacije ali podjetja ter možnost pridobitve javnih sredstev ali kakšne druge oblike pomoči.

[…]

(23) Pod zelo omejenimi pogoji je različno obravnavanje upravičeno, kadar neka značilnost, povezana z vero ali prepričanjem, hendikepiranostjo [invalidnostjo], starostjo ali spolno usmerjenostjo, predstavlja bistveno in odločilno zahtevo za neki poklic, pod pogojem, da je cilj legitimen in zahteva sorazmerna. Takšni pogoji bi morali biti navedeni v informacijah, ki jih države članice dajo Komisiji.“

4 Člen 1 te direktive, naslovljen „Namen“, določa:

„Namen te direktive je opredeliti splošni okvir boja proti diskriminaciji zaradi vere ali prepričanja, hendikepiranosti [invalidnosti], starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu, zato da bi v državah članicah uresničevali načelo enakega obravnavanja.“

5 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Koncept diskriminacije“, določa:

„1. V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1.

2. V smislu odstavka 1:

(a) se šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je, je bila ali bi bila oseba obravnavana manj ugodno kakor neka druga v primerljivi situaciji zaradi katerega od razlogov iz člena 1;

[…]

5. Ta direktiva ne vpliva na ukrepe, izhajajoče iz nacionalne zakonodaje, ki so v demokratični družbi nujni zaradi javne varnosti, vzdrževanja javnega reda in preprečevanja kaznivih dejanj, za zaščito zdravja ter varstvo pravic in svoboščin drugih.“

6 Člen 3 te direktive, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 1 določa:

„V mejah pristojnosti, ki so prenesene na [Evropsko unijo], se ta direktiva uporablja za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi, kar zadeva:

(a) pogoje, pod katerimi je dostopna zaposlitev, samozaposlitev ali delo, vključno z izbirnimi merili in pogoji za sprejem v službo, ne glede na to, za katero vejo dejavnosti ali hierarhično mesto gre, vključno z napredovanjem;

[…]

(c) zaposlitev in delovne pogoje, vključno z odpustitvijo in plačilom;

[…]“

7 Člen 4 Direktive 2000/78, naslovljen „Poklicne zahteve“, v odstavku 1 določa:

„Ne glede na člen 2(1) in (2) lahko države članice predvidijo, da različno obravnavanje, ki temelji na neki značilnosti v zvezi s katerim od motivov [razlogov] iz člena 1, ne predstavlja diskriminacije, če zaradi narave določene poklicne dejavnosti ali zaradi konteksta, v katerem se izvaja, takšna značilnost predstavlja bistveno in odločilno zahtevo za neki poklic, pod pogojem, da je cilj legitimen in zahteva sorazmerna.“

8 Člen 5 te direktive, naslovljen „Razumne prilagoditve za hendikepirane [invalidne] osebe“, določa:

„Da se zagotovi skladnost z načelom enakega obravnavanja, kar zadeva hendikepirane [invalidne] osebe, se zagotovijo razumne prilagoditve. To pomeni, da delodajalci sprejmejo ustrezne ukrepe glede na potrebe v konkretni situaciji, da se hendikepirani [invalidni] osebi omogoči dostop, sodelovanje ali napredovanje v službi ali usposabljanje, razen če bi taki ukrepi delodajalca nesorazmerno obremenili. Obremenitev ni nesorazmerna, če jo zadosti kompenzirajo ukrepi v okviru politike, ki jo zadevna država članica izvaja v zvezi s hendikepiranimi [invalidnimi] osebami.“

Estonsko pravo

9 Člen 146 vangistusseadus (zakon o izvrševanju kazenskih sankcij) določa:

„(1) Namen zdravstvenega pregleda paznika v zaporu je prepoznavanje zdravstvenih težav zaradi službe, zmanjšanje in odprava zdravstvenih tveganj ter ugotavljanje neobstoja zdravstvenih težav, zaradi katerih paznik v zaporu ne bi mogel opravljati svojih poklicnih dolžnosti.

[…]

(4) Pravila o zdravstvenih pogojih in zdravstvenem pregledu paznikov v zaporu ter zahteve glede vsebine in oblike zdravniškega potrdila so določena z uredbo vlade Republike Estonije.“

10 Vabariigi Valitsuse määrus nr 12 „Vanglateenistuse ametniku tervisenõuded ja tervisekontrolli kord ning tervisetõendi sisu ja vormi nõuded“ (uredba št. 12 vlade Republike Estonije, ki določa zdravstvene pogoje in zdravstveni pregled paznikov v zaporih ter vsebino in obliko zdravniškega potrdila) z dne 22. januarja 2013 (v nadaljevanju: uredba št. 12), sprejeta na podlagi člena 146(4) zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, je začela veljati 26. januarja 2013.

11 Člen 3 te uredbe določa:

„(1) Ostrina vida paznika v zaporu mora izpolnjevati naslednje zahteve:

1. ostrina vida s popravkom ne sme biti slabša od 0,6 na enem očesu niti biti slabša od 0,4 na drugem očesu;

2. normalno vidno polje, normalno zaznavanje barv in normalen nočni vid.

(2) Paznik v zaporu lahko nosi kontaktne leče in očala.“

12 Člen 4 navedene uredbe določa:

„(1) Ostrina sluha paznika v zaporu mora biti taka, da se lahko sporazumeva po telefonu ter sliši alarme in radijsko sporazumevanje.

(2) Pri zdravstvenem pregledu okvara sluha paznika v zaporu na ušesu z boljšim sluhom ne sme presegati 30 dB pri frekvenci od 500 do 2000 Hz in 40 dB pri frekvenci od 3000 do 4000 Hz, na ušesu s slabšim sluhom pa 40 dB pri frekvenci od 500 do 2000 Hz in 60 dB pri frekvenci od 3000 do 4000 Hz.“

13 Člen 5 te uredbe določa:

„(1) Seznam zdravstvenih težav, ki paznika v zaporu ovirajo pri izpolnjevanju poklicnih dolžnosti in ki ga je treba upoštevati pri presoji zdravstvenega stanja paznika v zaporu, je določen v prilogi 1.

(2) Obstoj absolutne zdravstvene ovire izključuje zaposlitev v službi za izvrševanje kazenskih sankcij in izučitev za poklic paznika v zaporu. […]“

14 V prilogi 1 k uredbi št. 12 je določen seznam zdravstvenih težav, zaradi katerih paznik v zaporu ne more opravljati svojih poklicnih dolžnosti. Med „zdravstvenimi ovirami“ je „okvara sluha pod zahtevanim standardom“ uvrščena kot „absolutna“ zdravstvena ovira.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

15 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je bila v zaporu v Tartuju (Estonija) skoraj petnajst let zaposlena kot paznik. Od 2. decembra 2002 je kot paznik delala v oddelku „Pridržanje“ tega zapora, nato pa od 1. junija 2008 kot paznik v oddelku „Nadzor“. Med njene naloge na zadnjenavedenem delovnem mestu so med drugim spadali nadzor – v skladu z navodili – oseb pod elektronskim nadzorom z uporabo nadzornega sistema, posredovanje informacij o teh osebah, spremljanje nadzornih in signalnih naprav, odzivanje na informacije in posredovanje teh informacij, zlasti v primeru alarma, ter ugotavljanje kršitev hišnega reda zapora.

16 V zdravniškem potrdilu z dne 4. aprila 2017 je bilo ugotovljeno, da prag zvočnega zaznavanja v levem ušesu tožeče stranke iz postopka v glavni stvari ustreza zahtevam iz uredbe št. 12, medtem ko je prag zvočnega zaznavanja v njenem desnem ušesu od 55 do 75 decibelov (dB) za frekvence od 500 do 2000 hertzov (Hz). Po navedbah tožeče stranke iz postopka v glavni stvari gre za okvaro sluha, ki jo ima od otroštva.

17 Direktor zapora v Tartuju je tožeči stranki iz postopka v glavni stvari z odločbo z dne 28. junija 2017 odpovedal pogodbo o zaposlitvi v skladu z ustreznimi določbami estonskega prava, vključno zlasti na podlagi člena 5 te uredbe, ker njena ostrina sluha ni ustrezala minimalnim pragom zvočnega zaznavanja, ki so določeni z navedeno uredbo.

18 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je pri Tartu Halduskohus (upravno sodišče v Tartuju, Estonija) vložila tožbo, s katero je predlagala, naj se ugotovi nezakonitost te odpovedi in se ji prisodi odškodnina, pri čemer je trdila, da uredba št. 12 vsebuje diskriminacijo zaradi invalidnosti, ki je v nasprotju s põhiseadus (ustava) in nacionalno ureditvijo s področja enakega obravnavanja. Ta tožba je bila s sodbo z dne 14. decembra 2017 zavrnjena, zlasti z obrazložitvijo,

da zahteva glede minimalnega praga zvočnega zaznavanja, ki je določena v uredbi št. 12, pomeni potreben in utemeljen ukrep za zagotovitev tega, da so zaposleni pazniki v zaporu sposobni izpolnjevati vse svoje naloge.

19 Tartu Ringkonnakohus (višje sodišče v Tartuju, Estonija) je s sodbo z dne 11. aprila 2019 ugodilo pritožbi tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, navedeno sodbo razveljavilo, ugotovilo nezakonitost odločbe o odpovedi pogodbe o zaposlitvi in zaporu v Tartuju naložilo, naj navedeni tožeči stranki plača odškodnino.

20 To sodišče je menilo, da so določbe uredbe št. 12, ki se nanašajo na zahteve glede ostrine sluha, v nasprotju s splošnim načelom enakosti, določenim v ustavi. Po mnenju tega sodišča je ta uredba poleg tega v nasprotju z načelom varstva legitimnih pričakovanj, ki je prav tako določeno v ustavi. Navedeno sodišče je zato odločilo, da se te določbe ne uporabijo za zadevo, o kateri odloča. Odločilo je tudi, da bo pri predložitvenem sodišču, Riigikohus (vrhovno sodišče, Estonija), vložilo zahtevo za oceno ustavnosti navedenih določb.

21 Zadnjenavedeno navaja, da Justiitsminister (minister za pravosodje, Estonija) in zapor v Tartuju trdita, da je uredba št. 12, natančneje njena priloga 1, v skladu z ustavo ter da nujnost zagotavljanja varnosti oseb in javni red upravičujeta minimalne pragove zvočnega zaznavanja, ki so določeni s to uredbo, in prepoved uporabe slušnega aparata za izpolnitev teh zahtev. Paznik v zaporu bi namreč moral biti sposoben opravljati vse naloge, za katere se je usposabljal, in po potrebi pomagati policiji, tako da bi morala biti ostrina sluha paznika v zaporu taka, da bi mu brez slušnega aparata v vseh okoliščinah zagotavljala jasno in varno sporazumevanje s svojimi sodelavci.

22 Predložitveno sodišče prav tako poudarja, da obveznost, da se osebe z invalidnostjo obravnavajo enako kot druge osebe v primerljivem položaju in brez diskriminacije, izhaja ne samo iz ustave, ampak tudi iz prava Unije, zlasti iz člena 21(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in iz določb Direktive 2000/78.

23 Predložitveno sodišče nazadnje s sklicevanjem na sodbo z dne 13. novembra 2014, Vital Pérez (C-416/13, EU:C:2014:2371, točke od 43 do 45), navaja, da je skrb za zagotavljanje operativnosti in dobrega delovanja policije, kaznilnic ali intervencijskih služb legitimni cilj, s katerim je mogoče upravičiti različno obravnavanje. Vendar bi bilo treba raziskati, ali je bila z nacionalno ureditvijo iz postopka v glavni stvari naložena zahteva, ki je sorazmerna glede na zastavljeni cilj. Niti iz besedila te direktive niti iz sodne prakse Sodišča pa naj ne bi bilo mogoče izpeljati jasnih ugotovitev v zvezi s tem.

24 V teh okoliščinah je Riigikohus (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 2(2) v povezavi s členom 4(1) Direktive [2000/78] razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim predpisom, v katerih je določeno, da okvara sluha pod predpisanim standardom pomeni absolutno oviro za delo paznika v zaporu in da uporaba korekcijskih pripomočkov za presojo izpolnjevanja zahtev glede sluha ni dovoljena?“

Vprašanje za predhodno odločanje

25 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(2) in člen 4(1) Direktive 2000/78 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, v kateri je določena absolutna nemožnost ohranitve na delovnem mestu paznika v zaporu, čigar ostrina sluha ne ustreza minimalnim pragovom zvočnega zaznavanja, ki so določeni s to ureditvijo, pri čemer za presojo izpolnjevanja zahtev glede ostrine sluha ne dovoljuje uporabe korekcijskih pripomočkov.

26 Najprej je treba opozoriti, da je iz naslova, preambule, vsebine in cilja Direktive 2000/78 razvidno, da je njen namen vzpostavitev splošnega okvira za zagotovitev enakega obravnavanja „pri zaposlovanju in delu“ vseh oseb, tako da se jim omogoči učinkovito varstvo pred diskriminacijo, ki temelji na enem od razlogov iz člena 1 te direktive, med katerimi je tudi invalidnost (sodbi z dne 19. septembra 2018, Bedi, C-312/17, EU:C:2018:734, točka 28 in navedena sodna praksa, ter z dne 8. oktobra 2020, Universitatea „Lucian Blaga“ Sibiu in drugi, C-644/19, EU:C:2020:810, točka 30).

27 V zvezi z uporabo te direktive je treba navesti, da se glede na navedbe predložitvenega sodišča, ki se pred Sodiščem ne izpodbijajo, uredba št. 12 nanaša na pogoje zaposlovanja in odpustitve – v smislu člena 3(1)(a) in (c) navedene direktive – paznika v zaporu in zato spada na področje uporabe te direktive.

28 Na prvem mestu je treba v zvezi z vprašanjem, ali nacionalna ureditev, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, uvaja različno obravnavanje, ki temelji na invalidnosti, spomniti, da v skladu s členom 2(1) Direktive 2000/78 za namene te direktive „načelo enakega obravnavanja“ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija, ki temelji na katerem od razlogov iz člena 1 te direktive. V členu 2(2)(a) te direktive je pojasnjeno, da se šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je, je bila ali bi bila oseba obravnavana manj ugodno kakor neka druga v primerljivi situaciji zaradi invalidnosti.

29 V obravnavanem primeru se v skladu z uredbo št. 12, zlasti z njenim členom 4 in Prilogo 1 k tej uredbi, osebe s slabšo ravnjo sluha, ki je nižja od zahtevanih minimalnih pragov zvočnega zaznavanja, ne morejo zaposliti ali ohraniti na delovnem mestu paznika v zaporu. Zato so obravnavane manj ugodno, kot so, so bile ali bi bile v primerljivem položaju druge osebe, in sicer drugi delavci, zaposleni kot pazniki v zaporu, vendar katerih raven sluha ustreza tem standardom.

30 Iz tega sledi, da ta uredba uvaja različno obravnavanje, ki neposredno temelji na invalidnosti v smislu člena 2(2)(a) Direktive 2000/78.

31 Na drugem mestu je treba v zvezi z vprašanjem, ali je takšno različno obravnavanje mogoče upravičiti na podlagi člena 4(1) Direktive 2000/78, spomniti, da lahko države članice glede na sámo besedilo te določbe predvidijo, da različno obravnavanje, ki temelji na neki značilnosti v zvezi s katerim od razlogov iz člena 1 te direktive, ne pomeni diskriminacije, če zaradi narave določene poklicne dejavnosti ali zaradi okoliščin, v katerih se izvaja, takšna značilnost predstavlja bistveno in odločilno zahtevo za neki poklic, pod pogojem, da je cilj legitimen in zahteva sorazmerna.

32 Sodišče je razsodilo, da mora takšno bistveno in odločilno poklicno zahtevo predstavljati ne razlog, na katerem temelji različno obravnavanje, ampak značilnost v zvezi s tem razlogom (sodba z dne 15. novembra 2016, Salaberria Sorondo, C-258/15, EU:C:2016:873, točka 33 in navedena sodna praksa).

33 Člen 4(1) navedene direktive v povezavi z uvodno izjavo 23 te direktive, ki se sklicuje na „zelo omejene pogoje“, pod katerimi je lahko takšno različno obravnavanje upravičeno, je treba razlagati ozko, ker dopušča odstopanje od načela prepovedi diskriminacije (glej v tem smislu sodbo z dne 13. septembra 2011, Prigge in drugi, C-447/09, EU:C:2011:573, točka 72 in navedena sodna praksa).

34 V zvezi s tem je treba poudariti, da je v uvodni izjavi 18 Direktive 2000/78 pojasnjeno, da ta direktiva ne zahteva, da bi kaznilnice zaposlile ali obdržale v službi osebe, ki nimajo ustreznih zmožnosti, da bi izvajale vse raznovrstne funkcije, ki bi jih morebiti morale izvajati glede na legitimni cilj ohranjanja operativne usposobljenosti teh služb.

35 Skrb za zagotovitev operativne usposobljenosti in dobrega delovanja teh služb je torej legitimni cilj v smislu člena 4(1) te direktive (glej po analogiji sodbo z dne 13. novembra 2014, Vital Pérez (C-416/13, EU:C:2014:2371, točka 44).

36 Poleg tega v skladu s členom 2(5) Direktive 2000/78 ta direktiva ne vpliva na ukrepe, izhajajoče iz nacionalne zakonodaje, ki so v demokratični družbi nujni zaradi javne varnosti, vzdrževanja javnega reda in preprečevanja kaznivih dejanj, za zaščito zdravja ter varstvo pravic in svoboščin drugih.

37 Glede cilja, ki mu sledi nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari, je iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da je cilj te uredbe – s tem, da v členu 4 in v Prilogi 1 določa minimalne pragove zvočnega zaznavanja, katerih nedoseganje pomeni absolutno zdravstveno oviro za opravljanje nalog paznika v zaporu – ohraniti varnost oseb in javni red tako, da se z njo zagotavlja, da so pazniki v zaporu fizično sposobni opravljati vse svoje naloge.

38 Člen 4(1) navedene uredbe določa, da mora biti ostrina sluha paznikov v zaporih taka, da se lahko sporazumevajo po telefonu ter slišijo alarme in radijsko sporazumevanje.

39 Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 45 sklepnih predlogov, zahteva biti zmožen pravilno slišati in torej dosegati določeno raven ostrine sluha, izhaja iz narave nalog paznika v zaporu, kot jih je opisalo predložitveno sodišče. To sodišče je namreč navedlo, da nadzor zapornikov zajema med drugim zmožnost odkriti in odzvati se na težave, ki se izrazijo kot zvok, slišati sproženi alarm ter sporazumevati se z drugimi pazniki prek komunikacijskih naprav in zlasti v primerih hrupnih situacij ali konfliktov, tudi fizičnih, kadar zaporniki kršijo hišni red zapora. Poleg tega iz istih navedb izhaja, da je mogoče vsakemu pazniku v zaporu naložiti obveznost pomoči policiji, za katero veljajo enake zahteve glede ostrine sluha.

40 Sodišče pa je že razsodilo, da se lahko posedovanje posebnih fizičnih sposobnosti šteje za „bistveno in odločilno zahtevo za neki poklic“ v smislu člena 4(1) Direktive 2000/78 za opravljanje nekaterih poklicev, kot sta poklic gasilca ali poklic policista (glej v tem smislu sodbe z dne 12. januarja 2010, Wolf, C-229/08, EU:C:2010:3, točka 40; z dne 13. novembra 2014, Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, točki 40 in 41, ter z dne 15. novembra 2016, Salaberria Sorondo, C-258/15, EU:C:2016:873, točka 36).

41 Zato je zaradi narave nalog paznika v zaporu in pogojev za njihovo opravljanje dejstvo, da mora ostrina sluha tega paznika dosegati minimalni prag zvočnega zaznavanja, določen z nacionalno ureditvijo, mogoče šteti za „bistveno in odločilno zahtevo za neki poklic“ v smislu navedenega člena 4(1) za opravljanje poklica paznika v zaporu.

42 Ker je namen uredbe št. 12 ohranjanje varnosti oseb in javnega reda, je treba ugotoviti, da se s to uredbo uresničujejo legitimni cilji, kot izhaja iz točk 36 in 37 te sodbe. V teh okoliščinah je treba še preveriti, ali je zahteva, določena s to uredbo – in sicer v njenem členu 4 in v Prilogi 1 k njej – v skladu s katero mora ostrina sluha paznika v zaporu dosegati minimalne pragove zvočnega zaznavanja, ne da bi bila pri ocenjevanju doseganja teh pragov dovoljena uporaba korekcijskih pripomočkov, njihovo nedoseganje pa pomeni absolutno zdravstveno oviro za opravljanje njegovih nalog, zaradi katere te naloge preneha opravljati in ki torej lahko privede do odpovedi njegove pogodbe o zaposlitvi, sorazmerna. Zato je treba preučiti, ali je ta zahteva primerna za dosego teh ciljev in ali ne presega tega, kar je potrebno za njihovo dosego (glej v tem smislu sodbo z dne 13. novembra 2014, Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, točka 45).

43 Najprej, v zvezi s primernostjo zahteve iz prejšnje točke te sodbe za dosego ciljev, ki se uresničujeta z uredbo št. 12 ter se nanašata na ohranjanje varnosti oseb in javnega reda, je mogoče priznati, da določitev minimalnega praga zvočnega zaznavanja za opravljanje nalog paznika v zaporu brez uporabe korekcijskih pripomočkov za sluh zagotavlja, da se zadnjenavedeni lahko odzove na zvočne alarme ali na morebitno agresijo in da pomaga policiji, ne da bi ga pri tem ovirala – odvisno od primera – prisotnost, okvara ali izguba slušnega aparata.

44 Vendar je treba opozoriti, da je ureditev primerna za zagotavljanje uresničitve navedenega cilja le, če resnično zagotavlja, da se ta cilj doseže dosledno in sistematično (sodbi z dne 12. januarja 2010, Petersen, C-341/08, EU:C:2010:4, točka 53 in navedena sodna praksa, in z dne 21. januarja 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, točka 32).

45 Iz navedb v predlogu za sprejetje predhodne odločbe pa izhaja, da se doseganje minimalnih pragov zvočnega zaznavanja, določenih z uredbo št. 12, ocenjuje, ne da bi zadevni paznik v zaporu imel možnost pri tem uporabljati slušni aparat, medtem ko lahko paznik pri ocenjevanju doseganja standardov, ki jih ta uredba določa glede ostrine vida, uporablja korekcijske pripomočke, kot so kontaktne leče ali očala. Nošenje, izguba ali poškodovanje kontaktnih leč ali očal pa lahko prav tako ovira opravljanje njegovih nalog in za paznika v zaporu ustvari primerljiva tveganja s tistimi, ki izhajajo iz uporabe, izgube ali okvare slušnega aparata, zlasti v fizičnem konfliktu, v katerem bi se navedeni paznik znašel.

46 Dalje, glede potrebnosti te zahteve za dosego ciljev, ki se nanašata na ohranjanje varnosti oseb in javnega reda ter ki se uresničujeta z uredbo št. 12, je treba opozoriti, da nedoseganje minimalnih pragov zvočnega zaznavanja, določenih s to uredbo, pomeni zdravstveno oviro, ki absolutno preprečuje opravljanje nalog paznika v zaporu. Ti pragovi veljajo za vse paznike v zaporih brez možnosti odstopanja, ne glede na ustanovo, v katero so razporejeni, ali na delovno mesto, ki ga zasedajo. Poleg tega na podlagi navedene uredbe ni mogoče individualno oceniti zmožnosti paznika v zaporu za izpolnjevanje bistvenih funkcij tega poklica, ne glede na njegovo okvaro sluha.

47 Med nalogami teh paznikov – kot izhaja iz točk 15 in 39 te sodbe – pa so tudi take, ki se nanašajo na nadzor oseb pod elektronskim nadzorom z uporabo sistema spremljanja ter spremljanje nadzornih in signalnih naprav, ne da bi te naloge vključevale pogoste stike z zaporniki. Poleg tega iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da v uredbi št. 12 ni upoštevano dejstvo, da je slušno okvaro mogoče popraviti s slušnimi aparati, ki so lahko miniaturni in se lahko nosijo znotraj ušesa ali celo pod čelado.

48 Poleg tega je treba spomniti, da mora na podlagi člena 5 Direktive 2000/78 v povezavi z uvodnima izjavama 20 in 21 te direktive delodajalec sprejeti ustrezne ukrepe glede na potrebe v konkretni situaciji, da se invalidni osebi omogoči dostop do službe, njeno opravljanje ali napredovanje

v njej, razen če bi taki ukrepi delodajalca nesorazmerno obremenili. V skladu z uvodno izjavo 16 te direktive ima namreč zagotovitev ukrepov, namenjenih upoštevanju potreb invalidnih oseb na delovnih mestih, pomembno vlogo pri boju proti diskriminaciji zaradi invalidnosti. V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da je treba pojem „razumne prilagoditve“ razumeti široko, kot da se nanaša na odpravo različnih ovir, ki preprečujejo polno in učinkovito sodelovanje invalidnih oseb v poklicnem življenju na podlagi enakopravnosti z drugimi delavci. Poleg tega uvodna izjava 20 v zvezi s tem vsebuje seznam razumnih materialnih, organizacijskih ali izobraževalnih prilagoditev, ki ni izčrpen (glej v tem smislu sodbo z dne 11. aprila 2013, HK Danmark, C-335/11 in C-337/11, EU:C:2013:222, točki 54 in 56).

49 Taka obveznost je določena tudi v Konvenciji Združenih narodov o pravicah invalidov, ki je bila v imenu Evropske skupnosti odobrena s Sklepom Sveta 2010/48/ES z dne 26. novembra 2009 (UL 2010, L 23, str. 35), za katero je treba spomniti, da se je na njene določbe mogoče sklicevati za namene razlage določb Direktive 2000/78, tako da je to direktivo treba, kolikor je mogoče, razlagati v skladu s to konvencijo (glej v tem smislu sodbo z dne 11. septembra 2019, Nobel Plastiques Ibérica, C-397/18, EU:C:2019:703, točka 40).

50 Sodišče je v zvezi s tem razsodilo, da navedena direktiva nasprotuje odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi invalidnosti, ki glede na obveznost zagotovitve razumnih prilagoditev za invalidne osebe ni upravičena z dejstvom, da zadevna oseba ni usposobljena, zmožna in na razpolago za izpolnjevanje bistvenih nalog svojega delovnega mesta (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 2006, Chacón Navas, C-13/05, EU:C:2006:456, točka 52).

51 V obravnavanem primeru je bila tožeča stranka iz postopka v glavni stvari – kot je razvidno iz navedb v predlogu za sprejetje predhodne odločbe – preden ji je bila pogodba o zaposlitvi odpovedana, več kot štirinajst let zaposlena kot paznik v zaporu, njeni nadrejeni pa so bili z njo zadovoljni. Vendar je iz istih navedb razvidno, da na podlagi uredbe št. 12 njen delodajalec, preden ji je odpovedal pogodbo o zaposlitvi, ni mogel preveriti, ali so v skladu s členom 5 Direktive 2000/78 mogoči ustrezni ukrepi, kot so uporaba slušnega aparata, oprostitev tožeče stranke obveznosti opravljanja nalog, za katere je potrebno doseganje zahtevanih minimalnih pragov zvočnega zaznavanja, ali razporeditev na delovno mesto, za katero se ne zahteva doseganje teh pragov, ni pa nobenih navedb o morebitni nesorazmernosti bremena, ki naj bi bilo s takimi ukrepi naloženo.

52 Tako se zdi, da je bila z uredbo št. 12, ker so v njej določeni minimalni pragovi zvočnega zaznavanja, katerih nedoseganje pomeni zdravstveno oviro, ki absolutno preprečuje opravljanje nalog paznika v zaporu, ne da bi bila mogoča preveritev, ali lahko ta paznik svoje naloge opravlja, po potrebi po zagotovitvi razumnih prilagoditev v smislu tega člena 5, naložena zahteva, ki presega to, kar je potrebno za dosego ciljev, ki se s to uredbo uresničujejo, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

53 Glede na zgoraj navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 2(2)(a), člen 4(1) in člen 5 Direktive 2000/78 razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni ureditvi, v kateri je določena absolutna nemožnost ohranitve na delovnem mestu paznika v zaporu, čigar ostrina sluha ne ustreza minimalnim pragovom zvočnega zaznavanja, ki so določeni s to ureditvijo, ne da bi omogočala preveritev, ali lahko ta paznik opravlja svoje naloge, po potrebi po zagotovitvi razumnih prilagoditev v smislu tega člena 5.

Stroški

54 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Člen 2(2)(a), člen 4(1) in člen 5 Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu je treba razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni ureditvi, v kateri je določena absolutna nemožnost ohranitve na delovnem mestu paznika v zaporu, čigar ostrina sluha ne ustreza minimalnim pragovom zvočnega zaznavanja, ki so določeni s to ureditvijo, ne da bi omogočala preveritev, ali lahko ta paznik opravlja svoje naloge, po potrebi po zagotovitvi razumnih prilagoditev v smislu tega člena 5.

Podpisi